

Pavel Žáček

Belzebub proti ďáblovi. Takzvaná sovětská mise, vlasovci a Pražské povstání

Jednou z téměř neznámých kapitol květnového povstání roku 1945 stále zůstává činnost sovětských zpravodajských či bezpečnostních složek působících v posledních týdnech a dnech druhé světové války v Praze a jejím bezprostředním okolí. Tento nedostatek nejen výrazně ovlivňuje nepřesné hodnocení událostí, ale podporuje i některé opakující se mýty či stereotypy, vztahující se mj. také k vystoupení Ozbrojených sil Komitétu pro osvobození národů Ruska (VS KONR), respektive Ruské osvobozené armády (ROA) ve prospěch povstalců.

Ve válečných denících vybraných vojenských velitelství, vzpomínkách aktérů i dalších písemnostech dokumentujících průběh Pražského povstání je poměrně bohatě zachycena činnost bývalého staršího poručíka Rudé armády, poněkud záhadného Vladimíra Mečislavoviče Radolinského¹, který v Praze působil pod krycím jménem „Sokolov“.² V pramenech je zmiňován jako *soused, sovětský, ruský*, či dokonce *vlasovský styčný důstojník*, případně byl pokládán za šéfa neexistující „sovětské (ruské) mise“, sovětského parašutistu či zpravodajce.³ Tyto charakteristiky poměrně přesně postihují jeho činnost, především působení v povstaleckém rozhlase a komunikaci s velením 1. pěší divize VS KONR – 600. (russ.) Infanteriedivision dle německé numerace – genmjr. Sergeje Kuzmiče Buňačenka.⁴

Krátce po vypuknutí povstání 5. května 1945 zahájil v Radhoštěské ulici čp. 4 činnost Národní výbor Prahy XII. Františka Kubáta a jemu podřízené vojenské velitelství Vinohrady v čele s podplukovníkem Františkem Sklenářem. Kromě některých jeho

1 V protektorátní dokumentaci je k 1. 7. 1944 podchycen jako Wladimir Ludvik Radolinsky, občan U.d.S.S.R., nar. 13. 4. 1913 v Petrohradě. NA, f. Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, 1941–1951, k. 9270, sign. R 123/21.

2 Vladimír M. Radolinskij byl podle vlastních slov v říjnu 1941 ponechán při evakuaci Oděsy pro činnost v týlu německé armády. V létě 1942 byl uvězněn rumunskou tajnou policií a rok vyšetřován. Začátkem roku 1944 byl odtransportován do Rumunska, odkud se mu z Galați podařilo v březnu téhož roku uprchnout až do Prahy. Po válce byl označen za velitele Sovětské vojenské organizace (SOVO). *Archiv bezpečnostních složek* (dále jen ABS), f. Velitelství Státní bezpečnosti (dále jen 310), sign. 310-88--22, Vložka č. 1 k návrhu na udělení čs. vyznamenání Čs. válečný kříž, 24. 8. 1945 (opis z 27. 9. 1945). Srov. také *VÚA – VHA*, f. Dokumentace k historii druhého domácího odboje (dále jen 308), sign. 308--116-66.

3 Srov. KOKOŠKA, Stanislav: *Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2005, s. 157.

4 Předsedou antistalinského KONR a zároveň vrchním velitelem jeho Ozbrojených sil byl genpor. Andrej Andrejevič Vlasov (1901–1946).

členů – pplk. Oty Dobrého, mjr. Gustava Koláře ad. – se tam před svým odjezdem na Vojenské velitelství Velké Prahy (velitelství „Bartoš“) v Bartolomějské ulici krátce zastavil také nedaleko bydlící brig. gen. Karel Kutlvašr.⁵

Naproti vojenskému velitelství v Radhoštské čp. 1 se v odpoledních hodinách toho dne aktivizoval štáb npor. Radolinského – Sokolova, jehož členové zprvu pouze monitorovali situaci v pražských ulicích, především u rozhlasu (Radiojournalu) na Schwerinově (dnes Vinohradské) třídě a v okolí Lobkovického náměstí (dnes náměstí Jiřího z Lobkovic). Až telefonát s pplk. gšt. Oskarem Pejšou, velitelem povstaleckého úseku „Rákos“ v Dejvicích, potvrdil štábu vypuknutí všeobecného povstání.⁶

Štáb sovětských důstojníků

V 16 hodin se npor. Radolinskij – Sokolov dostavil na velitelství Vinohrady, kde uvedl, že má *na Kladně tajnou vysíláčku*, jejímž prostřednictvím byl ve spojení s *Moskvou*.⁷ Následně ve vlastním štábu informoval své spolupracovníky, Vladimira Nazarova, Nikolaje Krivenka – Enka, Josefa Plechatého, Jana Poláška, Zdeňka Neubauera a Josefa Chudobu⁸ o navázání spojení s Národním výborem Prahy XII. Ti pak dostali *příkazy od tov[aryšče] Sokolova: Navázat styk se sověť[skými] parašutisty a našimi partyzány*. Poručík jezdeckva Jan Brousil byl pověřen spoluprací s místním policejním revírem.

Štáb se snažil pro zesílení tlaku na zbývající německé opěrné body v gymnáziu na Lobkovickém náměstí a ve vile bratří Čapků vyžádat u velitele povstaleckého VI. úseku pplk. gšt. Viktora Dyka sídlícího na Karlově posily. Rychlá kapitulace německé posádky v sokolovně na okraji Riegrových sadů a pozitivně se rozvíjející jednání s Oberleutnantem Strakou v lazaretu na Lobkovickém náměstí zapříčinily, že žádné posily nedorazily.⁹

V 18.45 hod. obdrželo velitelství „Bartoš“ informaci pplk. Sklenáře z Národního výboru Prahy XII.: *Jsem ve styku se Sovětskou misí, která hlásí, že pravděpod[obně] ještě dnes dorazí tanky maršála Koněva*.¹⁰ Štáb npor. Radolinského – Sokolova organizoval průzkum okolních čtvrtí. Poručíci Brousil a Václav Duda byli vysláni do utvářející se povstalecké tankové jednotky, snad díky tomu, že se skupině před povstáním podařilo zajistit přehled všech čerpacích stanic v Praze, včetně stavu benzínu a oleje.¹¹

5 *Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv* (dále jen VÚA – VHA), f. Revoluční gardy – Velitelství Bartoš (dále jen Velitelství Bartoš), sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

6 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945 (na konci rukopisu je poznámka: *napsáno začátkem července 1945*).

7 Toto tvrzení bylo poněkud přehnané: šlo pouze o zprostředkované spojení na operativně-čekistickou skupinu „Praga“, která ovšem komunikovala s centrálou NKGB USSR v Kyjevě. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Odboj na Vinohradech, nedatováno. Jednotliví členové byli do štábu tov. Sokolova svoláni údajně již po 14. hod. 5. 5. 1945. ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

8 Takto N. Krivenko popsal štáb rudých důstojníků v odpoledních hodinách 5. 5. 1945. ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Protokol sepsaný dne 14. prosince 1945 s Nikolajem Krivenkou /Enk/.

9 Tamtéž, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

10 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 32/B/1/4, Opis válečného deníku Vojenského velitelství Velké Prahy.

11 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

Pavel Žáček

Po zveřejnění informací o postupu německých obrněnců z výcvikového prostoru zbraní SS (SS-Truppenübungsplatz) „Böhmen“ na Benešovsku směrem ku Praze a volání hloubkových letců rozhlasem o pomoc¹² pplk. Sklenář ve 20.40 hod. požádal Sokolova, *aby učinil vše možné a do rána zajistil [Praze] leteckou posilu*.¹³ Moskva měla být požádána o leteckou podporu a shoz zbraní pomocí padáků.¹⁴ Npor. Radolinskij – Sokolov přislíbil, že se o to pokusí.¹⁵ O půl hodiny později obdrželi Radolinskij¹⁶ a člen jeho štábu Boris Bucholov od vojenského velitelství Vinohrady potvrzení o příslušnosti *ke zdejší skupině*.

Ve 22.20 hod. hlásil kapitán policie Ostříčka informace o postupu předsunutých jednotek vlasovské 1. pěší divize VS KONR z Chuchle na Prahu.¹⁷ Již tehdy vyslal štáb npor. Radolinského – Sokolova průzkum do míst bojů (není zřejmé, zda naproti vlasovcům). *Tov. Sokolov vydal rozkaz k plnění lahvi benzínem proti tankům*. Příkaz byl dopraven povstaleckému VI. úseku na Karlově společně se seznamem čerpacích benzinových stanic. *Hlášení rozvědky o bojové situaci*.¹⁸

Kritickou a nebezpečnou situaci v Praze vnímal i Emil Vitouš, agent 4. správy Lidového komisariátu státní bezpečnosti (NKGB) USSR, vysazený jako parašutista v říjnu 1944 pod krycím jménem „Vitkovský“ do Protektorátu Čechy a Morava, jenž se rozhodl zavolat pod svou *šifrou* o pomoc Praze.¹⁹ Asi hodinu před půlnocí se dostavil do štábu Radolinského – Sokolova, kde se představil jako *sovětský komisař*. Žádal o vysílání rozhlasové relace o pomoc určené centrále NKGB v Kyjevě, v níž by vyzval k seskoku parašutistů na nedaleké Olšanské hřbitovy.

Dne 6. května 1945 v 00.25 hod. dorazily na Vinohrady další zprávy o pohybu vlasovských jednotek mezi Radotínem a Smíchovem.²⁰

Npor. Radolinskij – Sokolov zformuloval, zřejmě v reakci na neúspěšné jednání vojenského velitelství Vinohrady s Oblt. Strakou, výzvu ke stavění barikád, rozhlas ji vysílal v 1.39 hod. a další v 2.51 hod.²¹ Sokolov *byl velmi unaven vyčerpávající prací již před povstáním, a proto přešel k telefonu, který byl neustále v provozu, tov. Nazarov. Tento pak bez ohledu na špatnou výslovnost dával pokyny a rozkazy rozhlasem. Přijímal tel[efonická] hlášení, hádal se s Borisem [Bucholovem] a vnášel do práce neklid*. Krivenko – Enk navrhl

12 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny. Československý revoluční vysílač na vlně 415,5 metru ve dnech 5.–9. května 1945*. Nakladatelství politické literatury, Praha 1966, s. 83, 86.

13 VŮA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

14 Tamtéž, Odboj na Vinohradech, nedatováno.

15 ŽÁČEK, Pavel: Neúspěšná mise NKGB. Vysazení agenta Vitovského do Protektorátu Čechy a Morava. *Paměť a dějiny*, 2011, roč. 5, č. 1, s. 32.

16 Jeho jméno bylo zkomolené na npor. VI. Radonimský.

17 VŮA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

18 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

19 K němu viz ŽÁČEK, Pavel: *Neúspěšná mise NKGB*, s. 23–35.

20 VŮA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno. Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců. České květnové povstání ve fotografii*, svazek IV. Mladá fronta. Praha 2014, s. 30–33.

21 Srov. JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 100, 103.

Belzebub proti ďáblu

náčelníkovi, že po dobu jeho nepřítomnosti převezme velení nad skupinou. Npor. Radolinskij – Sokolov nabídku odmítl s komentářem, že Nazarov je sovětským důstojníkem, a tedy i jeho zástupcem.²²

Vojenské velitelství Vinohrady pět minut před druhou hodinou ranní obdrželo dramatickou zprávu o postupu desítek německých obrněných vozidel ze směru od Dobříše ku Praze. *Vlasovci mají nařídáno, aby je jen pozorovali (už od Jarova [u Dolních Břežan]), ale nestříleli [...]. Oznámeno v ústředí plk. Sýkorovi.*²³

Ve 2.10 hod. se Vitouš dostavil na vojenské velitelství Vinohrady, kde opět žádal pplk. Sklenáře o zprostředkování rozhlasové zprávy do Kyjeva.²⁴ [Pod]plukovník mě poslal do protějšího domu, kde se nacházeli mně neznámí tři Rusové v civilním oděvu, že to oni musí povolit. Já jsem jim objasnil, o co jde a oni si to zaznamenali. Text výzvy si poznamenal Sokolov.²⁵

Npor. Radolinskij – Sokolov pověřil Krivenka – Enka úkolem doprovodit komisaře NKGB, tedy Vitouše, do rozhlasu. Do budovy si museli vynutit přístup se zbraní v ruce. Krivenko – Enk se osobně postavil před mikrofon, aby třikrát přednesl výzvu k vyslání sovětských parašutistů.²⁶ O deset minut později šla do éteru tato zpráva: *Poslete nám na pomoc: letectvo a tanky, pošlete nám výsadkáře! Místo výsadku je na hřbitovech Olšany na Vinohradech. Místo je zabezpečeno a označeno trojúhelníkem. Podepsán: Vítovský.*²⁷ Krivenko – Enk se ruskému hlasateli rozhlasu Anatolu Volfsonovi představil jako člen ilegálního štábu sovětských důstojníků, v čele se starším lejteňantem Sokolovem, a požádal ho, aby s nimi navázal telefonické spojení. *Učinil jsem tak, a Sokolov pak podával Rozhlasu zprávy, které, pokud jsme je mohli kontrolovat, byly správné a pro bojující Prahu důležité.*²⁸

V tuto kritickou chvíli se npor. Radolinskij – Sokolov rozhodl zapojit do záchranu Prahy vlasovce.²⁹ *Situace byla skutečně zoufalá!* Od Benešova postupovaly jednotky SS a do hlavního města to bylo asi 30 kilometrů, tedy „co by kamenem dohodil“. *Za několik hodin se na nás vrhnou.* Ještě dlouho po válce připomínal výrok brig. gen. Kutlvašra: *Stojíme před osudem druhé Varšavy!*³⁰ Po poradě se svým štábem a předložení návrhu „Radhoštské“ i velitelství „Bartoš“ se Radolinskij – Sokolov rozhodl oslovit Vlasovova vojska. *Rudou armádu už zavolal, jenomže její cesta je ještě obtížná a daleká.*³¹

22 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

23 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

24 ŽÁČEK, Pavel: *Neúspěšná mise NKGB*, s. 23–32.

25 *Galuzevij děržavnij archiv Služby bezpeki Ukrajiny* (dále jen GDA SBU) Kyjev, f. 60, a. č. 86737/2, Doklad agenta operativno-českistickoj grupy NKGB USSR „ŠKVAL – „VITKOVSKOGO“, 21. 5. 1945.

26 ŽÁČEK, Pavel: *Neúspěšná mise NKGB*, s. 23–32.

27 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 103.

28 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Prohlášení, Ing. A. Volfson, 10. 2. 1947.

29 Tamtéž, Vložka č. 1 k návrhu na udělení čs. vyznamenání Čs. válečný kříž, 24. 8. 1945 (opis z 27. 9. 1945).

30 *Vojenský historický ústav* (dále jen VHÚ) Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského velvyslanci ČSFR v Moskvě, 27. 2. 1991.

31 PAŘÍZEK, L. M.: *A lid povstal*. Aventinum, Praha 1945, s. 112.

Pavel Žáček

Ve 2.32 hod. velitelství „Bartoš“ zachytilo doporučení Národního výboru Prahy XII.: *Je třeba ihned spojit se s Vlasovci a partyzány, kteří se nalézají t. č. v Radotíně, po přítp[adě] na cestě z Rad[otína] do Prahy.*³² Npor. Radolinskij – Sokolov navrhl vojenskému veliteli povstání brig. gen. Kutlvašovi jediné možné východisko a ten prý s rizikem souhlasil. *Nedaleko se nacházela vojska ROA. [...] Bylo třeba je najít, navázat s nimi spojení a pokusit se je přetáhnout na naši stranu. To bylo všechno! Jednalo se o divizi generála Vlasova...*³³ Radolinského štáb však nevěděl, kde přesně se nachází – snad u Kladna. Fungující meziměstská telefonní síť umožnila oslovit revoluční národní výbory a četnické stanice západně od Prahy. Ze Suchomast přišla kladná odpověď: štáb divize je tam.

K telefonnímu aparátu nejprve přišel mladší štábní důstojník. Npor. Radolinskij – Sokolov si vyžádal vyšší šarži. Na četnickou stanici se dostavil náčelník II. operačního oddělení štábu 1. pěší divize major Sinickij, s nímž vedl rozhovor tohoto znění:

„Je vám známo, že v Praze vypuklo povstání proti Němcům?“

„Ano, posloucháme rozhlas.“

„Jaké stanovisko zaujímáte?“

„Nemáme žádných rozkazů. Pokračujeme v odchodu na západ.“

„Nacházejíce se v blízkosti Prahy, klidně ponecháváte zběsilé Němce zabýjet ženy a děti?“

„Tvrdím, nemáme žádných rozkazů.“

„Majore! Ve válce jsou chvíle, kdy velitel nejen může, ale i musí vzít iniciativu do vlastních rukou.“

„S kým hovořím? Nerozuměl jsem vám zprvu dobře.“³⁴

„Se Sokolovem, nadporučíkem Rudé armády.“

Pak následovalo ticho. Po chvíli se volaný ozval: „Já teď nemám spojení s generálem Vlasovem.“

„Majore, jestli vy okamžitě se všemi silami, které ve vašem okresku máte k dispozici, nevyrazíte proti Němcům, sdělím to celému světu rozhlasem pro Vlasovovu armádu nelichotivým.“

Opět přestávka.³⁵ Napětí stoupalo, sluchátko bylo položeno.

„Haló-haló...“ volal Sokolov.

„Zavolám vás za deset minut,“ přišla konečně odpověď.³⁶

Ve 3.00 hod. npor. Radolinskij – Sokolov oznámil vojenskému velitelství Vinohrady, že v kladenském prostoru se nachází celá tanková divize v náš prospěch. Krátce poté o této zprávě pplk. Dobrý informoval velitelství „Bartoš“.³⁷

32 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 102/CIII/1/13, Bojová hlášení 6. 5. 1945.

33 VHÚ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského velvyslanci ČSRF v Moskvě, 27. 2. 1991.

34 Podle stručnější verze V. Radolinskij řekl: *Ale bývají momenty, kdy velitel nejen může, ale je povinen vzít iniciativu do vlastních rukou. Žádná odpověď.* ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Vložka č. 1 k návrhu na udělení čs. vyznamenání Čs. válečný kříž, 24. 8. 1945 (opis z 27. 9. 1945).

35 Podle druhé, stručnější verze V. Radolinskij řekl: *Jestli Vy neprodleně nevystoupíte, sdělím to celému světu rozhlasem, pro vás nelichotivým způsobem. Po napjaté přestávce otázka...* Tamtéž.

36 PAŘÍZEK, L. M.: *A lid povstal*, s. 112–113.

37 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

Belzebub proti ďáblu

A po deseti minutách se major Sinický zeptal: „Jak na to bude pohlížet Moskva, tovaryšči starší lejtěnant?“

V tu chvíli Sokolov zaváhal. Jak na to bude pohlížeti Moskva, nemohl s určitostí říci.³⁸ Na jeho odpovědi závisel osud povstání. Byl jsem nucen jim zalhat: „Všechno je v pořádku, otázka odsouhlasena, mluvím jménem Moskvy.“³⁹

„Do dvaceti minut zahájíme útok,“ odpověděl mjr. Sinickij. Belzebub byl získán, aby bojoval proti ďáblu.⁴⁰

Ve 3.12 hod. sdělil Radolinskij – Sokolov vojenskému velitelství Vinohrady, že byl navázán styk s velitelstvím Vlasovovy armády, které slíbilo vyslat celou tankovou divisi, jež je nyní v prostoru kladenském, a vyfídit německé tanky ve směru Dobříš. Zpráva byla obratem hlášena velitelství „Bartoš“ i veliteli povstaleckého VI. úseku pplk. gšt. Dykovi.⁴¹

Poté ještě následovaly obdobné rozhovory s veliteli 4. pěšího pluku plukovníkem Igorem Konstantinovičem Sacharovem a samostatného průzkumného oddílu 1. pěší divize majorem B. A. Kostěnkem.⁴² Netrvalo ani půl hodiny a Radolinskij – Sokolov si na četnické stanici Suchomasty ověřoval situaci. Dovídá se, že Vlasovci odešli.

„Na západ?“ táže se.

„Na východ. Směrem ku Praze,“ zní odpověď. Tuto zprávu ihned sdělil oběma velitelstvím.⁴³ Tak byli vlasovci vtaženi do střetnutí s Němci.⁴⁴

Ve 4.15 hod. si nicméně II. zástupce velitele Vojenského velitelství Velké Prahy plk. gšt. František Heřman poznamenal: *Sovětský kap. Sokolov nemá spojení s Vlasovci. Jakmile toto naváže, hned hlásí.*⁴⁵ Pravděpodobně za této situace Josef Chudoba navrhl

38 PAŘÍZEK, L. M.: *A lid povstal*, s. 113. Podle Pařízkovy verze Radolinskij – Sokolov reagoval: „Všechno je v pořádku. Ta otázka je vyřešena.“; podle druhé z roku 1945 pak odpověděl: „Vše v pořádku, je to vyjednáno.“ ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Vložka č. 1 k návrhu na udělení čs. vyznamenání Čs. válečný kříž, 24. 8. 1945 (opis z 27. 9. 1945).

39 Vzpomínka pokračovala: *Bylo jim osudem určeno uvěřit této lži! Samozřejmě to byla lež, ale za mnou jako na popravčím špalku byla samotná Praha s milionovým obyvatelstvem. A fašistická sekera už byla zdvižena! [...] Mnozí z nich (míněno vlasovců – pozn. autora) položili svoje životy v bojích na ulicích Prahy a ten, kdo zůstal živ, se dostal do Gulagu [...]. Netajím Vám, že jsem již učinil pokání při zpovědi, ale kdyby se to mělo všechno ještě opakovat, nevěřím, že bych jednal jinak. – I kdybys věděl, co Tě čeká? Vězení na Ljubance a tábory se zvláštním režimem – slyším někdy tichou otázku! I Vy jistě chápete, jak těžko odpovědět „ano“!* VHÚ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

40 PAŘÍZEK, L. M.: *A lid povstal*, s. 113.

41 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 33.

42 PAŘÍZEK, L. M.: *A lid povstal*, s. 113; ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Vložka č. 1 k návrhu na udělení čs. vyznamenání Čs. válečný kříž, 24. 8. 1945 (opis z 27. 9. 1945); VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sl. Rozhlas (bez signatury); VHÚ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

43 PAŘÍZEK, L. M.: *A lid povstal*, s. 113.

44 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Vložka č. 1 k návrhu na udělení čs. vyznamenání Čs. válečný kříž, 24. 8. 1945 (opis z 27. 9. 1945). Důvody pro zásah v Praze byly pochopitelně mnohem složitější. Srov. AUSKÝ, Stanislav A.: *Vojška generála Vlasova v Čechách. Kniba o nepochopení a zradě*. Vyšehrad, Praha 2005, s. 138–145 (1. vydání: Sixty-Eight Publishers, Toronto 1980); ALEKSANDROV, Kirill: *Armija generala Vlasova 1944–1945*. „Jauza“ – „EKSMO“, Moskva 2006, s. 355–361; ŽÁČEK, Pavel: *Vlasovci německým pohledem. Anabáze 1. pěší divize Ozbrojených sil KONR na jaře 1945. Securitas Imperii*, 2011, č. 18, s. 277–281; ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 30–34.

45 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 97/CIII/1/12, Bojová hlášení 6. 5. 1945, Přílohy k deníku.

Pavel Žáček

spojit se s mjr. Sinickým v Suchomastech u Berouna, k čemuž získal souhlas npor. Radolinského – Sokolova (není vyloučeno, že ho doprovázel ještě Josef Plechatý).⁴⁶

V půl páté ráno, dvacet minut před posledním opakováním první „Vitkovského“ relace⁴⁷, řešilo vojenské velitelství pplk. Sklenáře problém, jak navázat spojení s parašutisty, o nichž předpokládali, že přistanou na Olšanských hřbitovech. Tehdy došlo k prvním sporům: npor. Radolinskij – Sokolov napadl špatný výběr místa shozu, které bylo ohrožováno střelbou z gymnázia na Lobkovickém náměstí. *Výzva byla bez kódu, takže Němci byli upozorněni.*⁴⁸

Agent sovětské státní bezpečnosti Vitouš se nejprve postavil proti jakékoli změně výsadku, nicméně posléze se rozhodl být adresnější. Další relace v 5.47 hod. určená 4. správě NKGB USSR v Kyjevě upřesňovala: *Výsadek lze uskutečnit ve východní oblasti u hřbitovů na nezastavěných pozemcích. Místo je zabezpečeno a označeno trojúhelníkem. Čekáme na odpověď.* Také odvysílání této zprávy mu umožnil pplk. Sklenář prostřednictvím jednoho Rusa, který se nazýval Sokolov. A dodal: *Sokolov ač říkal, že je sovětský důstojník, nevěděl, co je to NKGB.* O tři minuty později v následujícím hlášení nechal *onen Sokolov*, vydávající se za *starsího lejténanta* volat na pomoc vlasovce.⁴⁹ *Věříme, že důstojníci a vojáci Vlasovovy armády v poslední etapě boje, jakožto ruští lidé a sovětsí občané, podpoříte obranu Prahy.*⁵⁰ Podle Vitoušova svědectví předložil npor. Radolinskij – Sokolov svou výzvu nejprve vojenskému velitelství Vinohrady.⁵¹

„Sovětská“ mise

Po šesté hodině ranní bylo spojení se štábem 1. pěší divize VS KONR zjevně obnoveno. Styčný důstojník v 6.17 hod. hlásil velitelství Vinohrady, že západně a jihozápadně od Prahy vlasovci odzbrojili na 10 000 Němců, přičemž se přesunují na západ, aby jim odřízli cestu. *Značnější síly pohybují se na pomoc Praze s pancéřovými pěstmi. Hlášeno Dykovi a Bartolomějské.*⁵² O pět minut později povstalecký rozhlas vysílal zprávu: *Oddíly generála Vlasova, které s námi bojují proti Němcům, odzbrojily v prostoru západně od Prahy více než 10 000 německých vojáků.*⁵³

Krátce po půl sedmé si styčný důstojník stěžoval na rozhlas, který vyzýval ke klidu zbraní. *Pplk. Sklenář oznamuje: bez svolení gen. Kutlvašra nesmí být pod trestem smrti provedeno hlášení o vojenské situaci.* V 6.45 hod. styčný ruský důstojník požadoval, aby byla

46 Formulace návrhu potvrzuje, že npor. Radolinskij – Sokolov a J. Chudoba se již před povstáním snažili od zástupců neidentifikované části 1. pěší divize získat v prostoru Chyňava větší množství zbraní. ABS, f. Historický fond MV (H), sign. H-230, Výpis z vložky k návrhu na udělení československého vyznamenání Josefu Chudobovi, 23. 9. 1945. Opis.

47 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 108.

48 ŽÁČEK, Pavel: *Neúspěšná mise NKGB*, s. 33.

49 Tamtéž, s. 33–34.

50 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 110.

51 GDA SBU Kyjev, f. 60, a. č. 86737/2, Doklad agenta operativno-čekistickoj grupy NKGB USSR „ŠKVAL – VITKOVSKOGO“, 21. 5. 1945.

52 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno. Mínen pplk. gšt. Viktor Dyk, velitel VI. povstaleckého úseku.

53 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 112.

Belzebub proti ďáblu

odvysílána oprava předešlého hlášení: *Večer bylo s Němci ujednáno zastavení palby, což z naší strany bylo dodrženo. Němci toto ujednání porušili. Je proto třeba zvláštní opatrnosti, aby nově smluveného klidu nebylo využito k dalšímu přísunu německých posil.* Velitelství Vinohrady se chtělo v Bartolomějské dotázat, zda toto hlášení mají předat rozhlasu sami, nebo tak učiní oni.⁵⁴ O půl hodiny později se pplk. Sklenářovi podařilo informovat velitelství „Bartoš“, že ho navštívil „sovětský“ styčný důstojník a na telefonním čísle 321-51 čekal odpověď.⁵⁵

V 7.30 hod. šlo hlášení do éteru, dokonce s autorizací nejvyššího politického orgánu povstání České národní rady (ČNR), pouze mírně upravené a doplněné o závěrečné věty: *Je proto třeba zvláštní opatrnosti, aby toto ujednání nebylo využito k dalším zákeřným činům proti československým jednotkám. Buďte proto opatrní! Pokračujte ve stavbě barikád, buďte připraveni k novému boji!*⁵⁶

O půl desáté velitelství Vinohrady předalo „sovětské misi“ – stejně jako velitelství „Bartoš“ – nepravdivou zprávu z kasáren Technische Nothilfe ve Slezské ulici, že se očekává seskok amerických parašutistů. *Obyvatelstvo má jim být nápomocno.*⁵⁷

Při obsazování hotelu Alcron padla do rukou revolučního národního výboru ve Štěpánské ulici čp. 22 také skupina vlasovských důstojníků, kteří nabídli zprostředkování pomoci Praze.⁵⁸ Tuto informaci zjevně obdržel také npor. Radolinskij – Sokolov. V 9.25 hod. si „sovětský“ spojovací důstojník s pobočníkem gen. Vlasova na velitelství Vinohrady vyžádal jako doprovod do hotelu Alcron dva důstojníky a dva vojíny. O necelou hodinu později mjr. Kolář s kpt. Pohořským ze Sklenářova štábu hlásili, že se kvůli střelbě nemohou do Štěpánské ulice dostat.⁵⁹ Oldřich Sládek z místního národního výboru však mezitím odvezl dva vlasovské důstojníky a jednu ženu na velitelství „Bartoš“.⁶⁰ V 10.40 hod. také auto s delegací mjr. Koláře zamířilo do Bartolomějské za brig. gen. Kutlvašrem. Po jedenácté hodině velitelství Vinohrady nahlásilo velitelství „Bartoš“ spojení s vlasovci.⁶¹

Kolem poledne se představiteli povstaleckého vedení Rudolfovi Šabachovi do rozhlasu ozvali *komunisté, že mohou [...] dáti k dispozici další pomoc.* Sokolov a Nazarov, kteří se představili jako zástupci podzemního hnutí – později Svazu sovětských důstojníků, navrhli pomoc armády genpor. Vlasova. *Rád jsem využil této příležitosti a dal pokyny*

54 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

55 Tamtéž, sign. 106/CIII/1/15, Bojová hlášení 2. oddělení, Přílohy k seznamu zpráv, 5.–6. 5. 1945.

56 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 114.

57 V záznamech zpráv 2. oddělení štábu Vojenského velitelství Velké Prahy (VVVP) „Bartoš“ je k 10.01 hod. 6. 5. 1945 uvedeno: *Anglie hlásila, že vyhodí parašutisty.* VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 35/3/1/4, Originály záznamů zpráv 2. oddělení, 5.–9. 5. 1945.

58 ABS, f. Odbor politického zpravodajství MV (dále jen 2M), sign. 2M: 11693, Protokol sepsaný ve vazbě krajského trestního soudu na Pankráci s Oldřichem Sládkem, 7. 11. 1945.

59 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

60 ABS, f. 2M, sign. 2M: 11693, Protokol sepsaný ve vazbě krajského trestního soudu na Pankráci s Oldřichem Sládkem, 7. 11. 1945.

61 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

Pavel Žáček

a později i příkazy těmto důstojníkům. Tak se stalo, že Vlasovovy armády zasáhly na Smíchově a jihu Prahy účinně do boje. Šabach jim volal na telefonní čísla 543-46, 479-20 a 548-20. Na posledním čísle přijímal moje pokyny a hlášení komunista Chudoba, později Neubauer, a jiní, když dotčení důstojníci nebyli po ruce...⁶²

Tehdy Radolinskij – Sokolov a členové jeho štábu zmizeli na několik hodin ze záznamů v deníku velitelství Vinohrady, neboť se pravděpodobně vydali naproti 1. pěší divizi. Teprve v 16.30 hod. došla zpráva z Barrandova – která mohla být od nich – , že Chuchlí právě projelo prvních šest vlasovských tanků. A o hodinu později 3. oddělení štábu velitelství „Bartoš“ převzalo dvacet minut staré hlášení pplk. Sklenáře: *V nejbližších chvílích přijdou nám na pomoc naši pomocníci. Přijdou ve velmi značných silách, patrně ve 3 proudech: [Radotín –] Chuchle – Smíchov, Dušníky – Motol – Košíře, Jímonice – Břevnov – k Dejvicím. Na každý z udaných směrů je nutno vyslat důstojníka, ovládajícího ruštinu a znalého Prahy, v autě nebo aspoň na motocyklu a s praporkem. Nutno zařídit okamžitě.*⁶³

Stanislav Kokoška v této souvislosti spekuluje, že npor. Radolinskij – Sokolov se nejspíš v Radotíně připojil k veliteli 1. pěšího pluku plk. Andreji Dmitrijeviči Archipovovi, s nímž následně v šest hodin večer navštívil velitelství „Bartoš“.⁶⁴ Ve velitelské místnosti Vojenského velitelství Velké Prahy proběhlo s plk. gšt. Heřmanem jednání o nastávajícím útoku na Prahu, jehož se zúčastnil jakýsi npor. Sokolov, který byl v zápise identifikován jako pobočník velitele pluku.⁶⁵ S největší pravděpodobností však šlo o důstojníka samostatného průzkumného oddílu kpt. V. I. Sokolova.⁶⁶ Následná komunikace mezi plk. Archipovem a npor. Radolinským – Sokolovem navíc vylučuje, že by se předtím osobně setkali (viz dále).

Až v 18.35 hod. – téměř hodinu po útoku Messerschmittu Me 262 „Schwalbe“ – informoval Plechatý o zásahu v budově rozhlasu a žádal posilu pro Strašnice a odsun tanků.⁶⁷ Bortící se strop lehce zranil hlasatele Volfsona, který se po ošetření v nedaleké kavárně Hlavovka telefonicky spojil se štábem sovětských důstojníků. *Sokolov mi oznámil, že musím stůj co stůj v ruském vysílání pokračovati ze strašnické vysílačky, kam jsem se měl dostat za pomoci tanků.* Npor. Radolinskij – Sokolov ho informoval, kde se nachází povstalecká tanková jednotka pod velením npor. pěch. Václava Neubauera a por. Dudy. *Uspěchl jsem tohoto příkazu, obdržel jsem v Hlavovce novou pušku a dostavil se k označeným tankům a důstojníkům.*⁶⁸

O sedmé hodině večer došla na Vinohrady z poloviny nepravdivá zpráva, že vlasovci jsou ve Štěfánikových kasárnách a Američané na ruzyňském letišti. V reakci na německý postup k Nákladovému nádraží Praha-Žižkov přislíbilo vojenské velitelství ve 20.10 hod. policejnímu revíru 64 na Královských Vinohradech vyslání tanků a násled-

62 Tamtéž, sl. Rozhlas (bez signatury), Ze zprávy p. Šabacha.

63 Tamtéž a sign. 106/CIII/1/15, Bojová hlášení 2. oddělení, Přílohy k seznamu zpráv, 5.–6. 5. 1945.

64 KOKOŠKA, Stanislav: *Praha v květnu 1945*, s. 160.

65 ŽÁČEK, Pavel: Vojenské velitelství Velké Prahy: „Vše pro vítězství“. *Historie a vojenství*, 1995, roč. 54, č. 2, s. 120.

66 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 42.

67 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

68 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Prohlášení, Ing. A. Volfson, 10. 2. 1947.

Belzebub proti ďáblu

ně i spojení do náhradního rozhlasového studia. Obrněná jednotka dostala rozkaz dojet na Floru a zpět. *Sovětská mise zpravena* [...]. *Žádána posila*.⁶⁹ Velké množství barikád a noční temnota podle Volfsonova svědectví znemožnily obrněncům dostat se do Strašnic. *Volal jsem tedy opět Rozhlas a jmenovaný štáb, který se mi jedině ozval. Byl jsem Sokolovem vyzván, abych přespal u nich a v cestě pokračoval až ráno*. V Radhoštské čp. 1 byli v tu dobu přítomni npor. Radolinskij – Sokolov, Giršman – Nazarov, Krivenko – Enk, Neubauer, Chudoba, dále Plechatý a Polášek.⁷⁰

Velitel 1. pěšího pluku plk. Archipov, jehož velitelství (SV) se nacházelo v Löhnerově (Petřínské) ulici vedle Štefáníkových kasáren, si o půlnoci po návratu z divizního štábu v Řeporyjích od velitelství „Bartoš“ vyžádal podrobnou informaci o situaci v Praze, včetně mapy s vyznačenými středisky německého odporu.⁷¹ *Obdržel v plánu situaci zakreslenou. Pak rusky [dlouze] s někým telefonoval na Vinohrady*.⁷²

Plk. Archipov byl přesvědčen o tom, že hovoří s kapitánem Rudé armády Sokolovem, který se v čele sedmi parašutistů – rudých emisarů nacházel v Praze a byl v kontaktu s velitelstvím „Bartoš“. Takto popisoval noční telefonát:

Velitel pluku: „U telefonu velitel 1. pluku 1. divize ROA.“

Kapitán: „Zdravstvujtě, soudrubu plukovníku. Já jsem kapitán Sokolov.“

Velitel pluku: „Zdravstvujtě, kapitán.“

Kapitán: „Soudrubu plukovníku! Věříte ve své síly, že Praha bude vyčištěna od SS?“

Velitel pluku: „Ano!“

Kapitán: „Jaký je stav vašeho pluku a je dobře materiálně vybaven?“

Zakamufloval jsem stav i výzbroj pluku a všechno zdvojnásobil. Síla pluku vypadala impozantně.

Kapitán: „Ano, s takovým plukem se dá bojovat. Řekněte, soudrubu plukovníku, mohu blásit do Moskvy, že pluk jde do boje za soudrubu Stalina a za Rusko?“

Velitel pluku: „Za Rusko – ano, ale ne za soudrubu Stalina.“

Kapitán: „Vždyt jste přísahal soudrubu Stalinovi a jistě v Sovětském svazu absolvoval vojenskou akademii a školu.“

Velitel pluku: „Já jsem skončil vojenskou školu v Moskvě, ale za cara v roce 1914. Soudrubu Stalinovi jsem nikdy nepřísahal. Jsem důstojníkem ROA a přísahal jsem generálu A. A. Vlasovovi.“

Kapitán: „Teď je mi vše jasné. Vy jste určitě starý emigrant.“

*Potvrdil jsem to a náš rozhovor skončil.*⁷³

69 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

70 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Prohlášení, Ing. A. Volfson, 10. 2. 1947.

71 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 54–55.

72 NA, f. Generální sekretariát ÚV KSČ 1945–1951 (dále jen KSČ-ÚV-100/1), sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945; VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5–9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

73 *Hoover Institution Archives* (Stanford University), f. Stanislav Ausky Collection, Box 2, A. D. Archipov-Gordějev: *Vospomonanija*, rukopis (z ruštiny přeložil autor). Srov. POZDNJAKOV, V.: A. A. Vlasov i 1-ja divizija pod Pragoj. *Novoye ruskoye slovo*, Nr. 19326 (6. 2. 1966), s. 5; HOFFMANN, Joachim: *Die Geschichte der Wlassow-Armee*. Verlag Rombach, Freiburg 1986, s. 234; AUSKÝ, Stanislav A.: *Vojska generála Vlasova v Čechách*, s. 160.

Pavel Žáček

Vojensko-politický referent odbojové organizace „Bílá Hora“ špkt. pěch. Vratislav Kuffner se vypravil *po stopě telefonického rozhovoru* a odhalil, že v Radhoštské ulici čp. 1 zabral celé poschodí *jakýsi p. Sokolov, starší lejtnant, vyslaný pryč před třemi měsíci Rudou armádou do Čech za zvláštním úkolem. Dále tam byl ruský důstojník Nazarov, jakýsi Enk a Chudoba, vydávající se za adjutanta Sokolova. Několik našich gardistů tam konalo strážní službu.*⁷⁴ Zároveň zjistil, že se ještě v noci do štábu Radolinského – Sokolova dostavili vlasovští důstojníci a společně vyjednávali s pplk. Sklenářem.⁷⁵

Již ve 23.40 hod. bylo vojenské velitelství Vinohrady informováno npor. Zetkem, který navázal spojení s vlasovskými jednotkami, že k SV pplk. Sklenáře pochoduje zvláštní oddíl v síle půlroty (1 důstojník + 80 mužů), určený k ochraně budovy povstaleckého rozhlasu.

Asi v jednu hodinu po půlnoci 7. května 1945 dorazila na Vinohrady avizovaná jednotka ještě spolu s 1. pěší rotou 1. pěšího praporu 1. pěšího pluku.⁷⁶ *Důstojníci přišli i k nám, vzpomínal Plechatý, kde se ptali, jsme-li komunisté. Tov. Sokolov se jim představil jako důstojník Rudé armády. V tom okamžiku byli jsme ve zvláštním postavení, neboť jsme nemohli vědět, jaké stanovisko k nám zaujmou.*⁷⁷ Velitel roty v hodnosti poručíka se s několika osobami z Radolinského – Sokolovova štábu dostavil na velitelství Vinohrady, kde byl informován o situaci v úseku. Zároveň s rotou dorazil poručík Truchlov v civilním oděvu.⁷⁸

Pplk. Sklenář s velitelem roty projednal společný útok na reálné gymnázium na Lobkovickém náměstí a pak přes nákladové nádraží proti německé posádce na Pražáče. Důstojníci i mužstvo však byli značně opilí a velmi těžko se ovládali. O patnáct minut později byl upozorněn Národní výbor Prahy XII. v kavárně Hlavovka, že k zajištění budovy rozhlasu na Schwerinově třídě postupuje vlasovská půlrota v německých stejnokrojích, pouze s odlišným označením na rukávě.

Ve 2.00 hod. se na velitelství Vinohrady konala porada o chystaném útoku a překonání pouličních překážek. Útok měla překvapivě, za čelné i boční podpory kulometné čety, provést 1. pěší rota, jejímuž veliteli byla dána k dispozici většina povstaleckých jednotek. Část sil se navíc chystala odrazit eventuální německý výpad z nákladového nádraží.⁷⁹

Deset minut po čtvrté hodině ranní se styčný ruský důstojník ještě dotazoval na polohu meziměstské telefonní centrály a množství vojáků potřebných k její obraně. *Sdělena poloha a vyžádáno 60 mužů.* V 5.40 hod. řešil „soused“, tedy Radolinskij – Sokolov, dopravu pancéřových pěstí z nádraží Praha-Bubeneč (a Kralup) do vnitřní Prahy. *Byla zjišťována bezpečnost cesty od nás až po cíl a zjištěno, že nebezpečné místo je ve Stromovce, kde jsou SS.*⁸⁰

74 NA, f. KSC-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

75 VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5-9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

76 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 55.

77 Vzpomínka zjevně nesprávně uváděla, že vlasovci přišli již okolo půlnoci. ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

78 NA, f. KSC-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

79 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 55–56.

Belzebub proti ďáblovi

Velitel objektu německého lazaretu v gymnáziu na Lobkovickém náměstí Oblt. Straka navrhl krátce po půl sedmé příměří za účelem jednání o kapitulaci, k němuž si ovšem chtěl vyžádat souhlas nadřízených. Pplk. Sklenář mu doporučil okamžitou bezpodmínečnou kapitulaci. Deset minut před sedmou hodinou opustila 1. pěší rota spolu s povstaleckými silami stanoviště a přesunula se ke gymnáziu do výchozího postavení.⁸¹ Před tři čtvrtě na osm žádal „soused“ po pplk. Dobrém, aby spojenci hloubkaři napadli letiště Kbely a dopravní tepny ve směru na Hloubětín. *Předáno Bartošovi.*⁸² Krátce poté se německá posádka na Lobkovickém náměstí vzdala.⁸³

Na náměstí se Vitouš setkal s Radolinským – Sokolovem, kterého obvinil z volání vlasovců rozhlaselem o pomoc, přestože si byl vědom toho, že se ve stejnou dobu obrací na Sovětský svaz.⁸⁴ V důsledku jeho výzev k vlasovcům nebudou poslání sovětských parašutistů ani zbraně. *Sokolov na to nic neřekl a odešel.*⁸⁵

Příslušníci 1. pěší roty ve spolupráci s policií mezitím naložili dvě plná nákladní auta zbraní (15 kulometů, 200 pušek, cca 200 pancéřových pěstí) i munice, které odvezli s sebou zpět do Radhošské ulice, kde je složili v garážích na dvoře.⁸⁶ Povstalcům ponechali starost o 247 zajatců.⁸⁷

V 8.40 hod. předal „soused Sokol“ velitelství Vinohrady informace, podle nichž se měla v Libni nacházet Vlasovova pěchota, proti které od Kobylis nastupovali Němci. *Vlasovci si stěžují na nedostatek munice.* Německé obrněnce doprovázené pěšími jednotkami postupovaly také od Mladé Boleslavi. Styčný ruský důstojník žádal, aby se zjistilo, kdo nařídil, že v ranním rozhlasovém vysílání byla vyžádána pomoc amerických letců.⁸⁸ Argumentoval přitom ujednáním, podle něhož bez jejich souhlasu k takové žádosti nemělo dojít.⁸⁹ *Hlášeno Bartošovi.* O dvacet minut později „ruská mise“ informovala: *Vlasov je pod Karlovem, táhne do vnitřní Prahy, hlavní součástí bylo dělostřelectvo. Další – [dělostřelecké a tankové] jednotky byly též viděny na Korunní třídě.*⁹⁰

80 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

81 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 56.

82 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

83 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 56–57.

84 E. Vitouš následně oslovil přímo velitelství „Bartoš“. V 12.05 hod. 7. května 1945 šla do éteru poslední výzva: *Praha volá Kyjev, podplukovníka Sidorova. Žádáme o vysazení ruských parašutistů. Místo pro přistání je zabezpečeno u Černošic, 25 km od Prahy.* ŽÁČEK, Pavel: *Neúspěšná mise NKGB*, s. 34.

85 GDA SBU Kyjev, f. 60, a. č. 86737/2, Doklad agenta operativno-českistické skupiny NKGB USSR „ŠKVAL – „VITKOVSKOGO“, 21. 5. 1945.

86 NA, f. KSC-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945; VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 38/B/1/4, Válečný deník 4. oddělení štábu od 5. do 9. května 1945.

87 Podle jiných svědectví šlo o 300–350 zajatců.

88 Srov. anglické relace z 6.40, 6.50, 6.57 a 8.44 hod. JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 149, 150 a 154.

89 Podle záznamů velitelství „Bartoš“ o hlášení pplk. Sklenáře z 9. hod. zněl tento bod následovně: *Vlas[ovský] styč[í] důst[ojník:] kdo dal pokyn, aby byla požad[ována] let[ecká] pomoc od Am[ericanů,] protože je ujedn[áno], že bez nich [to] nejde.* VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/2/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945.

90 Tamtéž, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno. Pplk. Dobrý tuto zprávu od „ruské mise“ předal v 9.15 hod. velitelství „Bartoš“. Srov. tamtéž, sign. 103/CIII/2/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945.

Pavel Žáček

Během chvíle se situace změnila: v 9.10 hod. se Česká národní rada v rozhlasové relaci distancovala od akce generála Vlasova proti německým vojskům, označila ji za jejich vlastní záležitost a zdůraznila, že s nimi nemá žádné politické úmluvy. *Kooperaci vojenských akcí proti Němcům provádějí vojenské štáby.*⁹¹

Plechatý nastalou situaci komentoval: *Tu přišla rozhlasová zpráva, že Česká národní rada nemá s jejich bojem nic společného. Vlasovci naložili všechny zbraně a chtěli odjet. Od pplk. Sklenáře přišel požadavek je zdržet. Během deseti minut přispěchal do štábu mjr. Kolář s návrhem textu: Národní rada česká prohlašuje: Jednotky armády gen. Vlasova přišly včas, aby společně s námi odrazily Němce, podnikající útok na Prahu. Spolupráce s nimi jest v plném souladu s našimi bojovými vojenskými jednotkami a v krátké době přinese vítězství. Prohlášení odnesl s tím, že obratem zařídí jeho odvysílání. Do éteru se však nedostalo.*⁹²

Ze dvou nákladních aut plných zbraní, tolik potřebných pro vyzbrojení povstalců, neopnechali vlasovci na SV ani jednu pušku, vše odvezli na Smíchov a odpochovali se slovy, že národní rada o jejich účast v bojích o Prahu nestojí. Tato informace pocházela ze štábu Radolinského – Sokolova, v němž působili jeho adjutant Chudoba, por. Nazarov, por. Truchlov a Krivenko – Enk. *Tato společnost vyvíjela značnou činnost telefonickou, jezdila stále auty a byla velmi dobře informována, jak o bojové situaci v Praze, tak i na frontách R[udé]A[rmády].*⁹³

Ve štábu npor. Radolinského – Sokolova mezitím drncely telefony, vlasovští velitelé mu vyčítali, že je do Prahy zatáhl za pomoci lži, utrpěli ztráty a ještě jim naplivali do tváře. A že odcházejí. On osobně prohlášení České národní rady považoval za nůž do zad uprostřed boje. *Za všeobecného rozhořčení letěl přes barikády a štáby povstání okřídlený výrok: „To není Národní rada, ale národní... zrada!“*⁹⁴

Velitel vinohradského úseku pplk. Sklenář v 9.45 hod. podal prostřednictvím policejního ředitelství velitelství „Bartoš“ zprávu, že v jeho úseku se nachází *budova Sovětské mise*, s jejímiž členy již přišel do styku. *Tito členové upozorňují na to, že texty některých zpráv vyblašovaných československým vysílačem i rozblašovaných místními tlapači nejsou v souladu se všeobecnou situací a mohly býti vykládány nepřívětivě, což by mohlo mít za následek nepřijemné komplikace. Sovětská mise pana velitele upozornila, že bylo svého času jí přislíbeno, že veškeré texty budou jí dávány k souhlasu.*⁹⁵

Předseda vojenské komise České národní rady a velitele paravýsadku „Platinum-Pewter“ kpt. Jaromír Nechanský postoupil informaci nejvyššímu politickému orgánu povstání.⁹⁶ Její obsah se obratem dostal na pořad jednání. Místopředseda ČNR, komunista Josef Smrkovský navrhl, aby vojenská sekce vešla ve styk se „sovětskou misí“, vše ověřila, zajistila bezpečnost a dosáhla toho, aby se její delegát dostavil do

91 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 155.

92 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

93 VŮA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5-9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

94 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 67.

95 VŮA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/CIII/2/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945.

96 Tamtéž.

Belzebub proti ďáblu

České národní rady. Brig. gen. Kutlvašr se ještě jednou na misi dotázal. *Smrkovský sjednal zástupce rozhlasu – dojde k misi a žádáme ověření, zda skutečně mise existuje.*⁹⁷

V 10.05 hod. se na velitelství Vinohrady dostavila spojka z Pražáčky s hlášením, že deset německých tanků před sebou žene asi stovku Pražanů, a s prosbou o pomoc. *Volán souseď, musí mít svolení štábu Vlasova.*⁹⁸ Na naléhání pplk. Sklenáře část 1. pěší roty, posílená třemi obrněnými vozidly povstalecké jednotky, pomohla vyčistit okolí radiostanice ve Strašnicích. *Poté se stábla na Smíchov.*⁹⁹

Ruský spojovací důstojník o necelou hodinu později tlumočil velitelství Vinohrady vzkaz dotčeného genpor. Vlasova, že přes značné krveprolití nebylo povstalecké vysílání schopno upozornit na jejich spolupráci. Zároveň předložil nové prohlášení pro rozhlas, které v 11.42 hod. obdrželo velitelství „Bartoš“: *Armáda gen. Vlasova nastoupila do boje v Praze a bije se v ulicích města. Němci se vzdávají v masách a odevzdávají své zbraně. Ruské tanky a útoč[ná] vozba likvidují ohniška v ulicích. Naposled vyzýváme Němce, aby se vzdali a zabránili dalšímu prolévání krve. Štáb gen. Vlasova.* Vojenský štáb povstání však s obsahem relace nesouhlasil.

Npor. Radolinskij – Sokolov se vlasovce snažil přesvědčit, že jde o provokaci, ale již mu nevěřili. Odeslal proto do rozhlasu prohlášení o provokaci nepřítele v ruské i české verzi.¹⁰⁰ Až téměř do půl jedné střídavě probíhalo na Vinohradech jednání se „sovětskou misí“, po telefonu s brig. gen. Kutlvašrem a opět s „misí“. Ve 12.32 hod. pplk. Sklenář s jedním mužem doprovodu odjel do rozhlasu s textem nového prohlášení.¹⁰¹ O čtvrt hodiny později rozhlas vysílal: *Vítězná armáda generála Vlasova společně s útvary českého hnutí odporu zajímá při svém postupu Prahou vzdávající se německé jednotky. Pražané, vystupňujte svůj boj!*¹⁰²

Mezitím šla v půl jedné do éteru informace o setkání předsedy České národní rady a jeho spolupracovníků v hlavním stanu generála Vlasova.¹⁰³ Velitel divize genmjr. Sergej Kuzmič Buňačenko byl v tomto případě ochoten počkat do doby, než k němu přijedou čeští představitelé. Z velitelství Vinohrady ihned vyrazili dva důstojníci (není vyloučeno, že dokonce osobně pplk. Sklenář), ale již na Karlově náměstí se dostali pod palbu, jeden z nich byl zraněn, a tak se vrátili.¹⁰⁴

97 ŠTŮVÍČEK, Ivan (ed.): Zápis o zasedání ČNR ve dnech 4.–9. května 1945. *Historie a vojenství*, 1967, roč. 16, č. 6, s. 997–998.

98 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

99 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

100 Tehdejší velitel rozhlasu npor. Emil Maiwald potvrdil, že se mu telefonicky někdo ozval z *Vlasovova štábu*, buď *hejtman Sokolov nebo Nazarov*, a uváděl, že si Vlasov na 12. hod. připravil ofenzivu k osvobození Prahy. Podmínkou k jejímu spuštění bylo ovšem *dojednání se s ČNR*, což vedlo k odvysílání informace o setkání v jeho hlavním stanu. VÚA – VHA, f. Česká národní rada (dále jen ČNR), sign. 215/VII/7, Protokolární zápis E. Maiwalda o činnosti v rozhlase a jednání s Vlasovci, 20. 10. 1945.

101 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 67.

102 JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 164.

103 Tamtéž, s. 163.

104 VHÚ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

Ze štábu divize volali: *Kde jsou představitelé? Zase lež? Za půl hodiny zahájíme odsun!* A skutečně, pod okny štábu v Radhoštské ulici *burácely těžké stroje*, jak odcházela dělostřelecká jednotka por. A. T. Tarasova, která kryla radiostanici a v ranních hodinách pomohla likvidovat německou posádku na Lobkovickém náměstí. *A na ulicích je s radostí vítali občané mávajícím vlajkami. Netušili, že vlasovci odcházejí.*¹⁰⁵

Podle zápisu z jednání České národní rady byla zpráva o setkání s genpor. Vlasovem vyhodnocena jako nepravdivá, která musí být dementována.¹⁰⁶ Krátce nato byl předseda ČNR prof. Albert Pražák seznámen s existencí „sovětské mise“ i s tím, že *telefonicky nemluví.*¹⁰⁷

Jako důsledek prohlášení České národní rady dostali vlasovci od svého velitele rozkaz opustit Prahu.¹⁰⁸ Npor. Radolinskij – Sokolov se s ohledem na kritickou situaci vypravil s pobočníkem Plechatým, Nazarovem a zástupcem vojenského velitelství Prahy XII. na Smíchov.¹⁰⁹ Ještě v 13.15 hod. však „soused“ hlásil postup neznámých tanků Riegrovými sady. *Žádám o zjištění, mohou[-li] to být tanky armády Vlasova. Pozor, opatrnost!* Zpráva byla postoupena velitelství „Bartoš“.¹¹⁰ *Rozvědka byla obrozována Vlasovci, kteří byli stále pod dojmem prohlášení Národní rady. S obou stran činěny dotazy, které měly ujasnit vojenskou situaci v Praze.*¹¹¹ Auto s vyšším důstojníkem v uniformě, snad pplk. Sklenářem, Plechatým a vedle řidiče sedícím Radolinským – Sokolovem, který se zřejmě vydával za Angličana, zázrakem proklouzlo Karlovým náměstím a dostalo se přes most.¹¹²

Když delegace dorazila – odhadem mezi druhou a třetí hodinou odpoledne – do štábu 1. pěší divize ROA v Praze-Jinonicích, genmjr. Buňačenko s mjr. Sinickým prohlásili, že na východním břehu Prahy již nijak pomoci nemohou: *Dej bůh vydržet proti těmto divizím nepříteli!*¹¹³ Jejím členům prý nezbývalo než protahovat jednání, neboť předpokládali, že každou chvíli zaútočí Němci a pak už se vlasovci neodpoutají.¹¹⁴

Velitel divize genmjr. Buňačenko najednou pozval npor. Radolinského – Sokolova k oknu: *„Podívejte se, už postavili dělostřelectvo. Hned začnou!“* V tom se *zatrásla země.* Lehké i těžké baterie dělostřeleckého pluku rozmístěné kolem továrny Walter začaly ostřelovat Petřín.¹¹⁵ Nazpět spěchalo auto s delegací pod německou palbou. *Byli jsme nuceni přenocovat na Smíchově.*¹¹⁶

105 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 67–68.

106 K tomu došlo až v 17.35 hod. Srov. JEŽEK, Vladimír: *Voláme všechny*, s. 167–168.

107 ŠŤOVIČEK, Ivan (ed.): *Zápis o zasedání ČNR ve dnech 4.–9. května 1945*, s. 999.

108 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

109 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 68; VHŮ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

110 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 63.

111 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

112 VHŮ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

113 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 68.

114 VHŮ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

115 ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 68, 73.

116 VHŮ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

Belzebub proti ďáblu

Podle záznamů velitelství „Bartoš“ proběhl v 19.10 hod. telefonický rozhovor mezi pplk. Sklenářem a brig. gen. Kutlvašrem.¹¹⁷ Není vyloučeno, že se týkal právě jednání s velitelem divize v Jinonicích.

Za svítání 8. května 1945, když se skupina rozhodla pokračovat v cestě na Vinohrady, setkal se npor. Radolinskij – Sokolov ještě jednou s mjr. Sinickým. *Ponurým ránem táhlo přes náměstí na západ vlasovské dělostřelectvo, ještě teplé od noční střelby. Najednou před námi zastavil Opel a z něho sestoupil Sinický. Když se loučil, tak se zeptal:*

„A přece, měl jste souhlas Moskvy? Čestně!“

Ihned jsem neodpověděl a on všechno pochopil.

„Myslel jsem si to! Vám to ale nikdy neodpustí...! Poslyšte! Tady je místo v autě. Celý svět je před námi. Kanada, Austrálie...“

Odmítl jsem. Nejednou jsem poté ve vězení Gulagu vzpomínal na toto odmítnutí... Ale copak by to tenkrát na náměstí na Smíchově nebylo zběhnutí? Srdečně jsme se s majorem [Sinickým] rozloučili: vždyť tenkrát v Suchomastech na druhém konci drátu byl na naší straně, když jsme v krátkém nočním rozhovoru rozhodovali o osudu hlavního města...¹¹⁸

V 6.50 hod. hlásil Chudoba „od souseda Sokola“ na Vinohrady: *Štáb opět pohromadě na Starém městě žádá stravování pro 9 lidí. Včerejší situace byla velmi kritická, neboť přes Jinonice táhlo na Prahu 5 úplných německých divisí (sic), byl velký boj mezi nimi a vojsky gen. Vlasova.¹¹⁹*

Vlasovský styčný štáb

I přes postup německých útočných skupin do středu Prahy byly zprvu hlášeny pozitivní zprávy. Po návratu do štábu někdy po poledni se npor. Radolinskij – Sokolov a jeho kolegové na poradě s důstojníky velitelství Vinohrady dozvěděli novinky z velitelství „Bartoš“. *Informace uspokojivé. Gen. Kutlvašr vyjednává s velitelem něm[ecké] posádky v Praze o kapitulaci. Nejistota v tom, zda štáb „Bartoš“ nebyl vzat Němci. Následně npor. Radolinskij – Sokolov řešil náhradu za dva vagony pancéřových pěstí z Kralup, které padly do německých rukou. Znovu byla zjišťována situace na trati Roztoky – bubblečské nádraží, aby mohl být vyslán další vagon se silnějším doprovodem. Zprávu o tom dostaneme zítřa. Por. Brousil z naší skupiny převzal obranu „Českomoravských strojůren“ (ČKD – pozn. autora) v Libni.¹²⁰*

V 13.45 hod. hlásil „soused Sokol“ velitelství Vinohrady, že bylo navázáno spojení s velitelem tankové skupiny SS na Pankráci, který byl s ohledem na německou kapitulaci požádán, aby zastavil palbu. *Nejprve odmítl a žádal, že prý kapitulace musí být podepsána nějakým SS-Obergruppenführerem. Když mu bylo sděleno, že to není možné, vyžádal*

117 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 103/C III/1/13, Bojová hlášení, 7. 5. 1945. Přílohy neuvedené v deníku.

118 VHÚ Praha, f. Podsbírka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

119 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

120 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

si zástupce M[ezinárodního] Č[erveného] K[říže], s nímž vstoupí do vyjednávání, které je nyní v proudu a skončí pravděpodobně úspěšně. Přesto štáb npor. Radolinského – Sokolova vyzýval k zachování zvýšené opatrnosti.¹²¹

Mezi 14. a 15. hodinou, když se situace zdála pod dojmem zpráv o počtech německých tanků valících se na Prahu kritická, se v kanceláři Národního výboru Prahy XII. znovu objevil parašutista Vitouš. Pplk. Sklenář se mu podle vlastního vyjádření příliš nevěnoval, více s ním hovořil plk. pěch. Josef Skála.¹²² Agent NKGB žádal opět o zproštění výzvy rozhlasem, k vysazení parašutistů, tentokrát 25 km jihozápadně od Prahy. Byl odkázán na oficiální kruhy vedoucí povstání a spolupracující s partyzány.¹²³

Podle verze pplk. Sklenáře se v jeho kanceláři náhodou nacházel npor. Radolinskij – Sokolov, který se nenápadně vytratil, zavolal si na pomoc por. Truchlova, aby po chvíli Vitouše zajistili jako německého špiona.¹²⁴ Vitouš ve svém svědectví potvrdil, že pplk. Sklenář si telefonem pozval na pomoc dva Rusy odnaproti. Por. Truchlov a Krivenko – Enk¹²⁵ na něj namířili pistoli, odzbrojili ho a s nadávkami odvedli do svého štábu. Radolinskij – Sokolov ho podrobil výslechu, především se zajímal, kdo je a jak se dostal do Prahy. Vitouš tvrdil: *Jsem z vaší země, z NKGB USSR*. Na otázky po svém životopisu odpovídal stejně jako příslušníkům státní bezpečnosti v Kyjevě, a navíc popsal svou práci v německém týlu. Radolinskij – Sokolov několikrát odešel a pak o něm prohlásil, že je pracovníkem gestapa. *Dal jsem se do smíchu.*¹²⁶

Agent NKGB „Vitkovský“, zadržený se souhlasem pplk. Sklenáře a vyslýchaný za účasti mjr. Koláře, byl v pozdních večerních hodinách – prý kvůli řadě nesrovnalostí ve výpovědích¹²⁷ – i s protokoly předán prap. Janečkoví z policejního revíru 64 na Vinohradech.¹²⁸

Pod tlakem informací o postupu silné německé bojové skupiny s tanky – z 14.20 a 14.45 hod.¹²⁹ – od Českého Brodu na Prahu¹³⁰ inicioval npor. Radolinskij – Soko-

121 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

122 ABS, f. Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (302), sign. 302-123-3, Opis hlášení pplk. Sklenáře, 8. 7. 1945; ŽÁČEK, Pavel: *Neúspěšná mise NKGB*, s. 35.

123 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

124 ABS, f. 302, sign. 302-123-3, Opis hlášení pplk. Sklenáře, 8. 7. 1945.

125 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

126 GDA SBU Kyjev, f. 60, a. č. 86737/2, Doklad agenta operativno-českistickoj grupy NKGB USSR „ŠKVAL – „VITKOVSKOGO“, 21. 5. 1945.

127 Při výslechu ještě ve štábu u něj byla údajně nalezena vojenská knížka (Soldbuch) příslušníka německé branné moci. NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

128 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945. Po třech dnech v cele byl Vitouš propuštěn důstojníkem NKGB. GDA SBU Kyjev, f. 60, a. č. 86737/2, Doklad agenta operativno-českistickoj grupy NKGB USSR „ŠKVAL – „VITKOVSKOGO“, 21. 5. 1945.

129 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

130 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

Belzebub proti ďáblovi

lov na půdě Národního výboru Prahy XII. jednání s pplk. Sklenářem, plk. Skálou a pravděpodobně škpt. Kuffnerem, dvěma zástupci odbojové organizace „Bílá Hora“, po nichž žádal o radikální zakročení proti České národní radě, a to třeba jejím zatčením. Z moci vojenského velitele chtěl znovu povolat rozhlasem na pomoc vlasovce, aby se tak zabránilo tomu nejhoršímu ze strany Němců.¹³¹ *Sokolov mluvil jako zástupce Rudé armády, Nazarov a Truchlov jako Vlasovci. Všichni [s]hodně líčili překerní, ba kritickou situací v Praze, tvrdíce, že mají zprávy o přicházejících posílách německých. Rudá armáda prý je daleko a silně poutána a nemůže Praze pomoci. Za to ale Vlasovci jsou ochotni, budou-li o to požádáni, Prahu obsadit a před pomstou Němců pražský lid zachránit.*

Čeští důstojníci poukázali na včerejší rozhodnutí České národní rady a rozhodně odmítnutí vlasovské pomoci košickou vládou.¹³² *V dalších vývodech [Sokolov a spol.] zapřísahali jménem obyvatelstva Prahy, aby bylo v tom smyslu působeno na Národní radu, vojenské činitele, aby znovu Vlasovce na pomoc povolali. Na otázku, které vojenské činitele míní, neodpověděli, a na otázku, proč povolávat Vlasovce rozhlasem, když stojí téměř nečinně na Smíchově, odpověděli, že sám gen. Vlasov je v Rakovníku nemocen¹³³ a teprve na výzvu dá potřebný rozkaz.¹³⁴*

Pplk. Sklenář se k požadovanému činu pochopitelně neodhodlal.¹³⁵ Své kolegy musel ujistit, že Radolinskij – Sokolov je opravdu *pověřencem Rudé armády*, který měl v ilegality pracovat jak s brig. gen. Kutlvašem, tak i s velitelem odbojové organizace „Alex“ brig. gen. Františkem Slunečkem. Když Chudoba prohlásil, že spolupracoval také např. s pplk. gšt. Pejšou, rozhodl se škpt. Kuffner s pplk. pěch. Tomášem Bromem projednat situaci přímo na velitelství „Bartoš“.¹³⁶

Na Vojenském velitelství Velké Prahy v Bartolomějské ulici ovšem brig. gen. Kutlvašra nenalezli, ani jeho náčelníka štábu pplk. gšt. Františka Bürgerera. Oba se účastnili vyjednávání České národní rady se zástupci německého vojenského velení. Přítomní generálové a vyšší důstojníci nebyli o vývoji situace vůbec informováni a k ČNR se neměli jak dostat.¹³⁷ *O gen. Slunečkovi nevěděl nikdo, kde se právě nachází. Zástupce gen. Kutlvašra nebyl o situaci informován. S jinými generály tam přítomnými, včetně arm. gen. [Jana] Syrového, nechtěli důvěrníci o tak vážné věci mluvit, rozhodli se vrátit a sdělit Sokolovu, že jejich žádost vzhledem k situaci nepřichází v úvahu.¹³⁸*

131 VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5–9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

132 Srov. ŽÁČEK, Pavel: Jaromír Nechanský a Pražské povstání II. *Historie a vojenství*, 2005, roč. 54, č. 3, s. 51.

133 Genpor. A. A. Vlasov, který se tehdy stále ještě nacházel na SV 1. pěší divize v Suchomastech, nebyl – na rozdíl od genmjr. Buňačenka – nakloněn pomoci Praze. ŽÁČEK, Pavel: *Prahou pod pancířem vlasovců*, s. 87.

134 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

135 VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5–9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

136 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

137 VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5–9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

138 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

S největší pravděpodobností hlášení četnické stanice Řeporyje z 16.30 hod.¹³⁹ o stahování vojsk genpor. Vlasova dvěma proudy na Beroun a Radotín¹⁴⁰ (tedy ještě v době, kdy se oba důstojníci nacházeli na velitelství „Bartoš“) iniciovalo pokyn npor. Radolinského – Sokolova určený Chudobovi, aby z Dejvic povolal velitele úseku „Rákos“ pplk. gšt. Pejšu.¹⁴¹ *Odpoledne mi předal npor. [v záloze Karel] Němec depeši, jíž jsem byl naléhavě volán na Král[ovské] Vinohrady, do bytu p. Chudoby. Moje přítomnost je prý velmi nutná. Dlouho jsem se rozmýšlel. Npor. Němec neustal na mne naléhat, abych žádosti vyhověl.*¹⁴² Klid zbraní v okolí přispěl k tomu, že pplk. gšt. Pejša se rozhodl v doprovodu mjr. int. Dr. Josefa Hlavici a pplk. gšt. Václava Melichárka opustit SV „Rákos“ v Letecké ulici čp. 42 v Praze XIX. *Přímá cesta přes Hradčany nebyla ještě volná, proto jsme se dali na okružní cestu po stopách Vlasovců. Generál [Ing. Josef] Vedral dal nám k dispozici na Hanspaulce improvizovanou ambulanci, v jejíž korbě, zakryté plachtou, jsme se kodrcali jako „naléhavé léky“ přes Ruzyně a Motol do Štefaníkových kasáren na Smíchově. Tam jsem se telefonicky spojil se svým velitelstvím. Npor. Němec naléhal, abychom neotáleli a co nejdříve byli na místě. Proplétající se mezi barikádami na druhém břehu Vltavy dospěli jsme do Chudobova bytu.*¹⁴³

Někdy po 17. hod. se tam sešla společnost asi deseti osob, z nichž pplk. gšt. Pejša znal plk. Skálu, pplk. Sklenáře, Chudobu a ruského agenta, jehož mu před povstáním představil špkt. Vilém Dovara. *Z ruského agenta se vyklubal sovětský starší poručík Sokolov (bylo-li to jeho pravé jméno).*¹⁴⁴ V prvním poválečném hlášení považoval npor. Radolinského – Sokolova dokonce za příslušníka NKVD. *Všichni přítomní byli zdrcení pod dojmem zpráv o německé útočné vzbě postupující od Českého Brodu do Prahy, z níž čelo – asi 40 vozů – prošlo již přes Vysočany.*¹⁴⁵ *Shromážděným nebylo ještě známo, že jde o jednotky, které kapitulovaly, a bylo dokonce uvažováno o tom, aby na ochranu Prahy byli povoláni Vlasovci.*¹⁴⁶

Pplk. gšt. Pejša byl informován, že *uražený Vlasov se uchýlil se svými jednotkami do prostoru Jimonice.* Za dané kritické situace chtěli Radolinskij – Sokolov s kolegy opět prosadit, aby Česká národní rada požádala genpor. Vlasova o pomoc. Nato pplk. gšt. Pejša reagoval slovy, že *Vlasov je daleko*, a vyjádřil pochybnost, zda bude dostatečně silný, aby mohl Praze účinně pomoci. *Současně poznamenal, že z politického hlediska mohlo by jednání s Vlasovem zkalití náš spojenecký poměr k SSSR* (podtrženo v originále – pozn. autora).¹⁴⁷

Všichni zúčastnění na pplk. gšt. Pejšu naléhali, ať se odebere na velitelství „Bartoš“ a svým vlivem prosadí vyslání kuryrů k Vlasovově armádě se žádostí, aby se vrátila na

139 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 32/B/1/4, Opis válečného deníku velitelství „Bartoš“.

140 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

141 VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5-9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

142 PEJŠA, Oskar: Vzpomínka na pražské povstání. In: KOTRLÝ, Josef a kol.: *Pražské povstání 1945*. Klub Dr. Milady Horákové – EVA, Praha 1995, s. 103.

143 Tamtéž.

144 Tamtéž.

145 Zprávu o postupu německé útočné skupiny v síle 3 těžkých, asi 10 lehkých tanků, 10 kamionů pravděpodobně s municí a 10 autokarů s mužstvem v 17.05 hod. předal kpt. Mašek z velitelství Vinohrady-Východ. VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

146 Tamtéž, sign. 163/CIV/1/24, Válečný deník S. V. RÁKOS od 5. do 9. V. 1945, 10. 5. 1945.

147 Tamtéž, sign. 164/CIV/2/24, Válečný deník bojového úseku „Rákos“, 24. 8. 1945.

Belzebub proti ďáblu

pomoc Praze, protože se od východu k hlavnímu městu přibližují útvary armádní skupiny „Mitte“, jejichž čela již vnikají na předměstí. *Jejich žádost jsem neodmítl, vyhradil jsem si však, aby mne na velitelství Bartoš doprovázel někdo z jejich skupiny.*¹⁴⁸

Asi v 18 hod. byli pplk. gšt. Pejša, pplk. Melichárek, mjr. Hlavica a Chudoba přijati prvním zástupcem velitele Vojenského velitelství Velké Prahy brig. gen. Ing. Janem Čermákem a velitelem ilegální skupiny „Tajemník“ div. gen. Františkem Hrabčíkem na téměř liduprázdném velitelství „Bartoš“. Chudoba byl vyzván tlumočit obavy a přání své skupiny. *Gen. Hrabčík dosti odměřeně řekl, že by nemusil nic vysvětlovat a že tak činí jen proto, že jsem ho přivedl já.*¹⁴⁹ Dostalo se jim vysvětlení, že před krátkou dobou podepsal zplnomocněnec německé branné moci u německého státního ministra a velitel branného obvodu Čechy a Morava gen. pěch. Rudolf Toussaint protokol o kapitulaci, který umožnil průjezd jednotek německé útočné vozby Prahou, a na západním okraji města zajistil odevzdání těžkých zbraní do rukou povstalců.¹⁵⁰

Pplk. gšt. Pejša zhodnotil situaci a požádal Chudoba, aby skupině npor. Sokolova vyložil tento závěr: *Za daných poměrů žádost k Vlasovovi o pomoc nebyla by oportunní ani s hlediska vojenského, protože Vlasov je daleko a poměrně slabý, jeho pochod na Prahu mohl by být Němci, kteří kapitulovali, považován za porušení sjednaných podmínek o kapitulaci, ani s hlediska politického, Národní rada odmítla již dříve jednati s Vlasovem, protože by takové jednání komplikovalo náš spojenecký a přátelský poměr k SSSR.*¹⁵¹

Uklidněný Chudoba se pak vrátil ke své skupině a velitel úseku „Rákos“ s kolegy stejnou cestou do Dejvic.¹⁵² Také pplk. Brom se škpt. Kuffnerem po návratu sdělili *vlasovcům*, že se Praha do příchodu Rudé armády, která měla být již nedaleko, proti Němcům ubrání.¹⁵³ Přesto situaci večer hodnotili jako opravdu zlou. *Zprávy o přícházení posíl Němcům docházely ze všech stran. Příměří sjednané velitelem Prahy [...] nemělo účinku. Německá přesila vnikala do Prahy – [a pouze] barikády jí v tom bránily.*¹⁵⁴ V 18.30 hod. „soused“ upozornil velitelství Vinohrady, že telefonické hovory jsou prý odposlouchávány.

O hodinu později hlásil, že trať Roztoky – nádraží Bubeneč stále není bezpečná, a další zprávu o tom chtěl podat následujícího dne dopoledne.¹⁵⁵ Proběhla porada s pplk. Sklenářem, jak dostat vagon pancéřových pěstí z Bubeneče. Povstalecká obrněná jednotka o šesti vozidlech, ve které působil též por. Duda, nahlásila své stanoviště ve městě.¹⁵⁶

148 PEJŠA, Oskar: *Vzpomínka na pražské povstání*, s. 103–104.

149 Tamtéž, s. 104.

150 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 164/CIV/2/24, Válečný deník bojového úseku „Rákos“, 24. 8. 1945.

151 Tamtéž, sign. 163/CIV/1/24, Válečný deník S. V. RÁKOS od 5. do 9. V. 1945, 10. 5. 1945.

152 PEJŠA, Oskar: *Vzpomínka na pražské povstání*, s. 104.

153 VÚA – VHA, f. Ilegalita, sign. 10-14-1, Poznámky k revoluci 5/5–9/5.[19]45 v Praze se zvláštním zřetelem k činnosti Vlasovců, prosinec 1945.

154 NA, f. KSČ-ÚV-100/1, sv. 32, a. j. 264, Zpráva o vzniku, organizaci a činnosti ilegálního hnutí Komunistické strany Československa „R. G. Bílá Hora“, červenec 1945.

155 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

156 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

Pavel Žáček

Poslední noc povstání proti očekávání proběhla v relativním klidu. Až v 8.50 hod. 9. května 1945 byla npor. Radolinskému – Sokolovovi tlumočena prosba jednotky „Eliáš“ z hlavní pošty *o zásah proti flaku na Letné a odporům v Kinského sadech*.¹⁵⁷

V 11.00 hod. hlásila radiostanice Poděbrady, že německá letadla bombardují Škodovy závody v Mladé Boleslavi.¹⁵⁸ O pět minut později se ozvaly také Poděbrady, které rovněž vyhlásily poplach a žádaly, aby tato zpráva byla vysílána rozhlasem. *Předáno ruské misi a Bartošovi*.¹⁵⁹ V té době byl npor. Radolinskij – Sokolov již ve spojení se sovětským velením. *Tov. Sokolov byl na odjezdu v komandaturu, když byl hlášen nálet*.¹⁶⁰

Po půl dvanácté informoval policejní revír 64, že při prohlídce v bytě E. Vitouše byly nalezeny zbraně, německá uniforma, vojenská knížka a údajně i fotografie Adolfa Hitlera.¹⁶¹

V 11.42 hod. se na Národní výbor Vinohrady dostavil „zástupce ruské mise“ npor. Radolinskij – Sokolov a žádal o auto, aby mohl odjet do pražského stanu maršála Žukova, který se prý nacházel v Dejvicích. *Zároveň podává informace o zatčení špiona Vitouše*.¹⁶²

Ze Žižkova byla na Vinohrady povolána 1. čs. revoluční tanková jednotka npor. Neubauera, která se dostavila k velitelství pplk. Sklenáře, kde se měl nacházet *štáb sovětských důstojníků*. Po příjezdu její velitel zjistil, že šlo o *nějakého por. Sokolova*, který požadoval, aby byl tankovou jednotkou převezen do štábu Rudé armády v Dejvicích. Tomuto požadavku však její velitel nevyhověl, protože *tento muž neměl patřičné dokumenty*, opravňující ho k tomuto požadavku, a zároveň měl podezření, že jde asi o *nějakého příslušníka Vlasovců*.¹⁶³

V odpoledních hodinách npor. Radolinskij – Sokolov v doprovodu Nazarova a několika dalších *partyzánů* odejel na sovětské velitelství do Dejvic. V Josefské ulici opravdu podal hlášení o své činnosti přítomnému majorovi Rudé armády.

Post scriptum

Povstání skončilo vítězně, všichni se radovali a plánovali co dál. Dne 10. května 1945 pplk. Sklenář požádal o zorganizování tzv. Ruské služby při Národním výboru Prahy XII. Jejím vedením npor. Radolinskij – Sokolov pověřil Krivenka – Enka.

Odpoledne za npor. Radolinským – Sokolovem přijel kapitán Rudé armády s výzvou, aby se dostavil *k ověření* do bývalé budovy řídicí úřadovny Gestapa v Bredovské

157 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 100/C III/1/12, Bojová hlášení, 9. 5. 1945.

158 Šlo o sovětské bombardéry. Srov. PLAVEC, Michal: Květen plný emocí. Letecké operace Rudé armády v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v roce 1945. *Historie a vojenství*, 2015, roč. 64, č. 1, s. 50–54.

159 VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

160 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

161 Tamtéž; VÚA – VHA, f. Velitelství Bartoš, sign. 206/CIV/2/32, Zpráva o činnosti velitelství pplk. F. Sklenáře od 5. do 19. května 1945, nedatováno.

162 Tamtéž.

163 Historicko-dokumentační komise OV SBS Praha 5, *Pražské povstání, přehled. 5.–10. května 1945, rkp.* (nedatováno).

Belzebub proti ďáblovi

ulici (dnes Politických vězňů), kde se mělo nacházet velitelství.¹⁶⁴ Společně – za doprovodu J. Plechatého – se odebrali na toto velitelství. *Tov. npor. Sokolov se již nevrátil a dosud nemáme žádné zprávy, kde se nachází...*¹⁶⁵

K velkému překvapení všech, vzpomínal Radolinskij, *jsme byli s mým náčelníkem štábu Nazarovem zadrženi orgány kontrarozvědky SMERŠ. Přímo před námi roztrhali všechny naše doklady a každého zapsali takto: „Zadržen jako osoba bez dokladů“. Bez jakéhokoliv obvinění – pouze [padla] ostrá otázka: „Kdo Vám povolil přivést do Prahy zrádce vlasti?!“¹⁶⁶*

Po povstání pplk. Sklenář označil Radolinského – Sokolova za *inteligentního muže, dobrého a věrného pomocníka, který byl pro naši věc [...] plně zaujat. [...] Mohu směle prohlásit, že st[arší] lieutenant Sokolov patří mezi velmi zasloužilé bojovníky o Prahu a že Praha mu ležela tak na srdci jako nám.*¹⁶⁷ Postupně však převážily názory, že šlo o reakcionáře patřícího mezi Vlasovovy agenty.¹⁶⁸

A nepomohla ani charakteristika Josefa Plechatého, pozdějšího funkcionáře Státní bezpečnosti, který ho vnímal jako *zářivý příklad ruského vlastence, vyzdvihoval jeho čistý charakter a nikdy nepochyboval o jeho poctivých úmyslech pracovat skutečně obětavě a nezištně pro svoji vlast SSSR. Žil při této práci z dobrodiní druhých a měl na sobě staré šaty a rozbité boty.* Podle jeho názoru patřil na nejpřednější místa mezi zachránci Prahy, protože se mu podařilo vtáhnout vlasovce do boje s Němci, což ulehčilo obráncům, kteří díky tomu vydrželi až do příchodu Rudé armády. *Při této akci poukazoval Radolinský na výrok Lenina, že v boji s nepřitelem máme použít všech prostředků k dosažení vítězství.*¹⁶⁹

164 Spíše však šlo o jednotku vojenské kontrarozvědky SMERŠ jednoho z útvarů 4. ukrajinského frontu.

165 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945; tamtéž, Protokol sepsaný dne 17. 12. 1945 na HSOBZ s panem Josefem Plechatým.

166 V. M. Radolinskij strávil měsíc a půl v sovětském filtračním táboře v Ratiboři, pak se vrátil do Prahy, v polovině září 1945 byl znovu zajištěn, vyšetřován v Lubjance, v prosinci 1946 propuštěn rozsudkem vojenského kolegia Nejvyššího soudu. V srpnu 1948 opět zatčen KGB, vyšetřován v Lubjance, Lefortovu a Butyrské věznicí. Následně v lednu 1950 přikázán do Stěplagu v Džezkazgane, kde pracoval v měděných dolech, odkud ho propustili v roce 1956. Až do své smrti v 90. letech minulého století žil v Kislovodsku, Stavropolský kraj. *VHÚ Praha*, f. Podsбірka XIII. – Varia, inv. j. 136, Překlad dopisu V. Radolinského prezidentu ČSFR, 16. 12. 1990.

167 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Vzpomínka na st. lieutenanta SOKOLOVA, pplk. Sklenář, nedatováno.

168 VÚA – VHA, f. ČNR, sign. 183/VI/6A, Zpráva o situaci v Praze a činnosti gen. Vlasova, nedatováno.

169 ABS, f. 310, sign. 310-88-22, Činnost v době revoluce, J. Plechatý, poč. července 1945.

Pavel Žáček

Jediná známá fotografie staršího poručíka
Vladimira M. Radolinského - Sokolova

Zdroj: ABS

Nikolaj Krivenko - Enk, člen povstaleckého štábu
Vladimira M. Radolinského - Sokolova

Zdroj: VÚA - VHA

Pavel Žáček

15 - Vel. 1945.

Б Л А Г О Д А Р Е Н С Т Ъ

В исторические дни вооруженной борьбы чешского народа против немецко-фашистских захватчиков г. Соколов/Радолинский/ со своим штабом С О В О оказал Главному командованию повстанческими вооруженными силами весьма большую и ценную помощь:

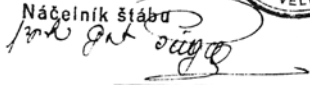
1. Как руководитель первой советской организации, которая помогала во всех, и особенно в критических ситуациях.
2. Оказывал мне и моему штабу очень важную моральную поддержку.
3. Имел хорошо налаженную службу связи и разведки располагал точными данными о противнике - его дислокации, охотах, передвижениях.
4. Всеми силами и средствами старался привести помощь и поддержку повстанцам, которым не хватало огневых и особенно противотанковых средств. Помощь им призванная дважды сыграла в судьбе Праги решительную роль.
5. Неоднократно, решительными наставлениями помогал Гл. штабу преодолевать трудности обстановки.
6. Вся деятельность г. Соколова показала его как точно подготовленного офицера штаба, весьма деятельного, очень энергичного, быстро и ясно ориентирующегося в боевой обстановке.

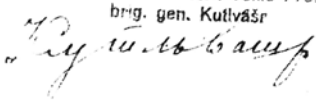
Пусть наши обе Родины - Советская и Чехословацкая - не забудут необычайно ценной и патриотической работы г. Соколова!

От своего собственного имени я выражаю ему горячую благодарность и сердечную признательность за весьма существенную помощь Праге и мне лично, как Главнокомандующему, за время вооруженного восстания чешского народа в священной борьбе за свободу!

Прага 24/8.45

Начелник штаба

Vojenské velitelství Velké Prahy
 brig. gen. Kutiváš

 / бригадный Генерал / 8

Kopie potvrzení Vojenského velitelství Velké Prahy o účasti Vladimíra M. Radolinského - Sokolova v Pražském povstání, 24. 8. 1945

Belzebub proti ďáblovi

Polizeiliche Anmeldung. — Policejní přihláška.

3

<p>Familienname: Radolinsky</p> <p>Vorname: Woldemar-Ludwig</p> <p>Jméno: Woldemar-Ludwig</p> <p><small>(für bei Frauen) geborene:</small></p> <p><small>(jas u muž) rozená:</small></p>	<p>Facilität - Rézenci chý: verheiratet</p> <p>Religion - Náboženství - Míst. vyznání: Kath.</p> <p>Jude? - Žid? nein</p>	<p>Beruf - Povolaní: Filwactor</p> <p>Ort - Místo: Petersburg</p> <p>Bez. - Kreis: —</p> <p>Okr. - Kraj: —</p>	<p>Tag - Den: 13</p> <p>Mon. - Měs.: IV</p> <p>Jahr - Rok: 1913</p>
<p>Familienname und Vorname: Radolinsky Woldemar-Ludwig</p> <p>geborene: Radolinsky Woldemar-Ludwig</p>		<p>Ort - Místo: Prag</p> <p>Bezirk (Stadtteil): XII</p> <p>Okres (čtvrť): —</p> <p>Strasse: Jvovinstraße Nr.: 52</p> <p>Ulice: — č. 52</p>	
<p>Ehegatte bei Verheirateten: Hegor</p> <p>Jméno: Hegor</p> <p>geborene: Hegor</p>		<p>Wohnung: Neue Wohnung</p> <p>Nové bydliště: —</p> <p>Wohnung in Unterstadt, Nr.: —</p> <p>Bydliště v podzemí, č.: —</p>	
<p>Manželka u ženatých (čmanžel u provdaných): —</p>		<p>Tag des Zuzugs (Zeit Perzess eingetragener unter 1, 3, 4): 26. 3. 1944</p> <p>Den příchodu (čas státního vstupu pod 1, 3, 4): 26. 3. 1944</p>	
<p>Kinder unter 15 Jahren, die mit dem meldetragenden Person zusammen leben: —</p>		<p>Wird alte Wohnung beibehalten? — Podrží starý byt? nein</p> <p>Schon einmal hier gewohnt? — Bydlel zde již? nein</p>	
<p>Bei Ausländern und in Staatenlosem: —</p>		<p>Vertrag Wohnung über bei Zuzug aus dem Ausland, von dem meldetragenden Person im Inland: —</p> <p>Beitrag zur Bildung oder pflichtgemäßem Zuzug, Zuzug, Bildung, Pflichtbeitrag, Zuzug, Bildung, Pflichtbeitrag: —</p>	
<p>Bei Ausländern und in Staatenlosem: —</p>		<p>Bestenfalls genauen Perzess die gleiche Situation und Ausreisegebühren: —</p> <p>Podpis osoby hlášením povinné: —</p>	
<p>Ausstell. Beh.: Bohdanecká Mittelstelle</p> <p>vydal úřad: —</p>		<p>Unterschrift des Wohnungsinhabers: —</p> <p>Podpis majitele bytu: —</p>	
<p>Verwendung im Luftschutz (als was?): keine</p> <p>Cinný v protiletáčkové ochraně (jako?): —</p>		<p>Unterschrift des Hauseigentümers: —</p> <p>Podpis majitele domu: —</p>	
<p>Ich besitze die Kraftfahrzeuge Nr.: —</p> <p>Jsem majitelem motor. vozidel č.: —</p>		<p>Ort - Místo: Prag</p> <p>Bezirk (Stadtteil): —</p> <p>Okres (čtvrť): —</p> <p>Strasse: —</p> <p>Ulice: —</p>	

LG-Nr. 343 a n.-b.
 Cis. skl.

Protektorátní policejní přihláška „Woldemara-Ludwiga“ Radolinského z 15. 5. 1944, vystavená Policejním ředitelstvím v Praze, údajně po předložení pasu vydaného Volksdeutsche Mittelstelle v Oděse dne 26. 3. 1943

Zdroj: NA

Pavel Žáček

Josef Plechatý, pobočník Vladimira M. Radolinského – Sokolova
Zdroj: NA

Anatolij Volfson, hlasatel povstaleckého rozhlasu a člen štábu Vladimira M. Radolinského – Sokolova
Zdroj: NA